

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 26.10.12.

nr. 4876 podpis. Borusewicz

Wpłynęło dn. 26.10.12. nr. 8825 podpis. P.R. Rejch

DPN-MT-0401-173/2012

Warszawa, 2012-10-25

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Ryszarda Józefa Góreckiego (BPS-043-18-696/12), podczas 18. posiedzenia Senatu RP w dniu 4 października 2012 r. uprzejmie informuję.

Podstawa programowa określona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół jest pierwszą znaczącą zmianą podstawy programowej od 2002 r. (wyjątek stanowi podstawa programowa dla przedmiotu matematyka, która została istotnie zmodyfikowana rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół).

Ostatnia zmiana rozporządzenia w sprawie podstawy programowej (rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r.) dotyczy wyłącznie przedmiotu uzupełniającego *historia i społeczeństwo*, który będzie realizowany w liceach i technikach od roku szkolnego 2012/2013 i nie skutkuje koniecznością zmiany podręczników.

W dniu 18 lipca 2012 r. weszło w życie nowe rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników, które wprowadza ograniczenie możliwości składania wniosku o dopuszczenie do użytku szkolnego kolejnych wydań podręcznika zmienionych w części stanowiącej nie więcej niż 20% objętości (nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia dopuszczenia podręcznika do użytku szkolnego).

Ograniczenie częstotliwości zmiany wydań podręcznika ułatwi nauczycielom i rodzicom wykorzystanie i zakup podręczników używanych.

Zgodnie z art. 22a ust. 1 ustawy o systemie oświaty nauczyciel ma prawo wyboru podręcznika spośród podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego a zatem decyzja, czy i z jakich podręczników korzystać na zajęciach, należy do nauczyciela, i nie ma formalnych przeszkód, aby nauczyciele wybierali w kolejnych latach te same podręczniki.

Wymiana podręczników w związku z nową podstawą programową odbywa się sukcesywnie. W roku szkolnym 2012/2013 konieczność wymiany podręczników dotyczy tylko uczniów klasy IV szkoły podstawowej i uczniów klas I szkół ponadgimnazjalnych. Uczniowie pozostałych klas wszystkich typów szkół mogą korzystać z używanych podręczników.

Ponadto, jeżeli nauczyciel oceni, że poprzednia wersja podręcznika nie różni się istotnie od tej wpisanej na listę podręczników zgodnych z nową podstawą programową i uczniowie bez przeszkód mogliby z niej korzystać, może poinformować uczniów o możliwości korzystania również z tej wersji.

W roku szkolnym 2011/2012 Minister Edukacji Narodowej zlecił kuratoriom oświaty kontrolę w publicznych szkołach podstawowych i publicznych gimnazjach m.in. w zakresie wyboru podręczników szkolnych. W ramach tej kontroli sprawdzano m. in. czy dyrektorzy podejmują działania organizacyjne umożliwiające obrót używanymi podręcznikami na terenie szkoły, do których są zobowiązani na podstawie art. 22b ustawy o systemie oświaty.

Kontrolą zostało objęte 10% publicznych szkół podstawowych i publicznych gimnazjów (1 474 szkoły podstawowe i 923 gimnazja). Z zebranych danych wynika, że w 1458 szkołach podstawowych dyrektor podjął działania organizacyjne umożliwiające obrót używanymi podręcznikami na terenie szkoły, tylko w 16 kontrolowanych szkołach dyrektorzy nie podejmowali takich działań. Podobnie w gimnazjach, tzn. w 909 szkołach tego typu organizowano obrót używanymi podręcznikami, a tylko w 14 kontrolowanych szkołach dyrektorzy nie podejmowali takich działań.

Oznacza to, że 98,75% szkół podstawowych i gimnazjów objętych kontrolą organizowało obrót używanymi podręcznikami. Najczęstsze formy tego typu działań to: kiermasz szkolny oraz indywidualna wymiana podręczników między uczniami, a także koordynowanie i organizacja wymiany podręczników przez wychowawców poszczególnych klas. Ponadto dyrektorzy umożliwiają przekazywanie używanych podręczników do biblioteki szkolnej i wypożyczanie ich uczniom.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.) przy ustalaniu tygodniowego planu zajęć dydaktyczno - wychowawczych dyrektorzy szkół mają obowiązek uwzględniać m.in.: równomierne obciążenie zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Rozwiązanie to ma zapewnić uczniom higienę pracy umysłowej, ale

również odciążyć tornistry od zbyt dużej liczby podręczników potrzebnych w danym dniu. Przestrzeganie tych zasad przez dyrektorów szkół, odpowiedzialnych za opracowanie tygodniowych planów zajęć, jest egzekwowane zarówno przez pracowników SANEPID kontrolujących szkoły, jak i wizytatorów pełniących nadzór pedagogiczny nad szkołami w imieniu kuratora oświaty.

Ważną kwestię stanowi zawartość tornistra najmłodszych uczniów realizujących obowiązek szkolny w edukacji wczesnoszkolnej. Uczniowie na tym etapie edukacji wszystkie zajęcia odbywają w jednej sali lekcyjnej pod opieką jednego nauczyciela. Umożliwienie dzieciom pozostawiania części przyborów szkolnych i podręczników jest kwestią udostępnienia szafek, będących na wyposażeniu pomieszczenia szkolnego. Bezpośredni wpływ na właściwą organizację pracy dzieci oraz wykorzystanie sprzętów będących na wyposażeniu klasy ma nauczyciel, dyrektor szkoły, jak również rodzice uczniów.

Stosownie do § 4a ww. rozporządzenia w pomieszczeniach szkoły lub placówki zapewnia się uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych.

W ramach tzw. monitorowania wdrażania podstawy programowej dyrektorzy szkół są pytani o wywiązywanie się z realizacji tego obowiązku. Z badania wynika, że prawie wszystkie szkoły podstawowe zapewniają swoim uczniom możliwość pozostawienia w szkole przynajmniej części podręczników. Około 40% szkół posiadało dla każdego ucznia indywidualne miejsce, w którym można pozostawić komplet podręczników. Uczniowie większości klas mieli natomiast odpowiednie miejsce dla pozostawienia w szkole części podręczników.

Ponadto, w związku z pojawiającymi się problemami i pytaniami związanymi z obciążeniem tornistrów i plecaków szkolnych, do Kuratorów Oświaty skierowane zostało pismo z prośbą o zamieszczenie na stronach internetowych Kuratoriów Oświaty zaleceń Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczących właściwego wyboru tornistra/plecaka szkolnego, a także wskazań jak prawidłowo zapakować i kontrolować jego właściwe użytkowanie.

Zalecenia Głównego Inspektora Sanitarnego zostały zamieszczone na stronach internetowych Kuratoriów Oświaty. W piśmie poproszono także o zwrócenie uwagi dyrektorów szkół na zalecenia Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące tornistrów szkolnych, opracowane na podstawie wyników międzynarodowych badań nad zachowaniami zdrowotnymi dzieci i młodzieży.

Jednym ze sposobów rozwiązywania problemu ciężkich plecaków jest również zmniejszenie objętości podręczników poprzez ich podział na części. Wydawnictwa publikują w ten sposób zwłaszcza podręczniki dla uczniów klas młodszych.

Należy także zauważyć, że począwszy od 2009 r. podręczniki dopuszczane do użytku szkolnego mogą mieć formę elektroniczną, co też może przyczynić się do odciążenia tornistrów uczniów. W wykazie podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego uwzględniających nową podstawę programową znajduje się obecnie:

- 11 podręczników w formie e-booka i 7 podręczników multimedialnych dla I etapu edukacyjnego;
- 34 podręczniki w formie e-booka i 6 podręczników multimedialnych dla II etapu edukacyjnego;
- 6 podręczników w formie e-booka i 3 podręczniki multimedialne dla III etapu edukacyjnego;
- 35 podręczników w formie e-booka i 4 podręczniki multimedialne dla IV etapu edukacyjnego.

Nauczyciele mają zatem już obecnie do wyboru 86 podręczników w formie e-booka i 20 podręczników multimedialnych.

W bieżącym roku, w związku z Rządowym programem rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych – „Cyfrowa Szkoła”, rozpoczęto prace nad przygotowaniem nowego projektu systemowego współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, który zakłada opracowanie interaktywnych i multimedialnych e-podręczników przeznaczonych do nauczania wybranych przedmiotów na poszczególnych etapach edukacyjnych.

Celem projektu jest opracowanie i upowszechnienie elektronicznych podręczników (e-podręczniki) do kształcenia ogólnego do nauczania edukacji wczesnoszkolnej, języka polskiego, historii, historii i społeczeństwa, wiedzy o społeczeństwie, przyrody, biologii, geografii, fizyki, chemii, matematyki, zajęć komputerowych, informatyki, edukacji dla bezpieczeństwa.

Podręczniki będą zamieszczone na publicznym, otwartym portalu edukacyjnym, umożliwiającym każdemu swobodny i darmowy dostęp do nich w dowolnym miejscu i czasie. Przewiduje się, że e-podręczniki powstałe w ramach projektu działają w różnych środowiskach programowych i platformach sprzętowych (komputery, tablety, czytniki e-książek).

Biorąc pod uwagę czas potrzebny do przygotowania e-podręczników zakłada się, że pierwsze podręczniki zostaną udostępnione w roku szkolnym 2014/2015.

Z powierzeniem,

w/z MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU

Mirosław Sielatycki
 Mirosław Sielatycki